herpy

GEKONY

Kim Howell's dwarf gecko

Lygodactylus kimhowelli

Lygodactylus kimhowelli to niewielki, dzienny gatunek wspinający się, pochodzący z lasów przybrzeżnych północno-wschodniej Tanzanii. Ma żółtą głowę, niebieskoszare ciało i czarne podłużne pasy, potrzebuje słońca, ciepła oraz wysokiego terrarium z bromeliami i korkiem. To gatunek dla kogoś, kto ma już trochę doświadczenia i chce obserwować żywe, terytorialne zwierzę w świetle dziennym.

Rodzina: Gekkonidae

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**9 cm** długość całkowita z ogonem
Długość życia	**5-8 lat**
Aktywność	**Za dnia**
Tryb życia	**Nadrzewny**
Środowisko	**Las deszczowy i las górski**
Trudność	**Średnio zaawansowany**

HODOWLA

Min. terrarium	**40 × 40 × 40 cm** D × S × W dla 2 dorosłych osobników
Temperatura w dzień	**25-30 °C**
Miejsce wygrzewania	**30-35 °C**
Temperatura w nocy	**18-24 °C**
Wilgotność	**50-85%**
UVB	**Zalecane** Strefa Fergusona 2
Pokarm	**Owady, owoce i małe bezkręgowce (skoczogonki, muszki owocowe)**
Utrzymanie	**W parach lub jeden samiec z kilkoma samicami**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Jajorodny**
Dojrzałość płciowa	**14-18 miesięcy**
Wielkość zniesienia	**1-2 jaj**
Inkubacja	**75-100 dni** przy 25-28 °C

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Niewymieniony**
Załącznik unijny	**Niewymieniony**
IUCN	**Najmniejszej troski (LC)**

O gatunku

Lygodactylus kimhowelli to mały gekon dzienny o okrągłych źrenicach i delikatnych lamelkach pod palcami oraz na końcu ogona, które służą mu do wspinania się po pniach, korze i liściach. Głowa jest żółta, z czterema czarnymi podłużnymi pasami, które ciągną się do tyłu w stronę nasady ogona. Na wysokości przednich kończyn barwa przechodzi w niebieskoszarą mieszankę. Samca można rozpoznać po ciemnym gardle i grubej nasadzie ogona, natomiast gardło samicy jest jaśniejsze lub całkiem bez zabarwienia.

Gatunek został opisany w 1995 roku przez Georges'a Pasteura. Nazwa naukowa upamiętnia herpetologa Kima Howella i jego wielki wkład w poznanie gadów Tanzanii. Gatunek należy do grupy gekonów karłowatych, do której zalicza się m.in. *Lygodactylus picturatus* i *Lygodactylus williamsi*.

Jest jednym z większych gekonów karłowatych. Dorasta do około 9 cm długości razem z ogonem, przy czym tułów i głowa od pyska do kloaki mierzą zaledwie 4 cm. Młode przypominają dorosłe, ale mają czerwony brzuch, czerwoną spodnią stronę ogona i kończyn oraz wyraźne czarne pasy na grzbiecie. Po wykluciu mierzą 13-14 mm.

Jest terytorialny i szybki, trzeba więc liczyć się z tym, że to zwierzę do oglądania, a nie do brania na ręce. Opisanych doświadczeń z hodowli tego gatunku w niewoli jest niewiele.

Występowanie i środowisko

Lygodactylus kimhowelli jest endemitem Tanzanii. Miejscem typowym jest skraj lasu przy jaskiniach Amboni w regionie Tanga. Gatunek znany jest z tamtejszych lasów przybrzeżnych i dalej na północ aż po granicę z Kenią, a także z Gór Wschodnie Usambara, m.in. z okolic Amani.

Pojedyncze obserwacje z głębi lądu oraz stwierdzenie w Arabuko Sokoke w Kenii są niewyjaśnione i nie są wliczane do naturalnego zasięgu.

> **Naturalny zasięg:** Tanzania.

ŚRODOWISKO

Lygodactylus kimhowelli żyje w lasach od poziomu morza do wysokości około 1350 m n.p.m., spotykano go też w przydomowych ogrodach. Prowadzi nadrzewny, dzienny tryb życia i najczęściej widuje się go prawdopodobnie na grubych pniach drzew, gdzie się wygrzewa. Na noc chowa się w szczelinach i pod korą.

Las przybrzeżny w tym rejonie jest ciepły i wilgotny. O klimacie i rytmie pór roku właśnie dla tego gatunku udokumentowano niewiele, brak też zmierzonych wartości temperatury i wilgotności w naturze. Opieka opiera się więc na doświadczeniach terraryjnych, z których wynika, że zwierzęta najlepiej czują się w terrarium nieco suchszym niż w przypadku typowych gatunków z lasów deszczowych.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

Hodowla

TERRARIUM

Para *Lygodactylus kimhowelli* potrzebuje terrarium o wymiarach co najmniej 40 × 40 × 40 cm (długość × szerokość × wysokość), a im większe, tym lepiej, ponieważ gatunek należy do większych przedstawicieli rodzaju i żyje wysoko na drzewach. Grupa złożona z samca i dwóch samic dobrze radzi sobie np. w 50 × 50 × 60 cm. Wysokość jest ważniejsza niż powierzchnia dna. Pokrywa powinna mieć dużą siatkę, a wszystkie łączenia muszą być na tyle szczelne, żeby nie uciekły ani gekony, ani owady karmowe.

Korek na tylnej i bocznych ścianach oraz kawałki kory zapewniają osłonę wzrokową i dodatkowe powierzchnie do wspinaczki. Grube i cienkie gałęzie, np. dębowe, oraz rurki bambusowe dają kryjówki i punkty obserwacyjne. Dobrze sprawdza się sansewieria, bo liście służą jako trasy do biegania, a małe lejki między liśćmi są wykorzystywane do składania jaj. Bromelie również się nadają.

Jako podłoże można zastosować mieszankę mniej więcej dwóch trzecich włókna kokosowego i jednej trzeciej torfu z dodatkiem odrobiny piasku, o grubości 2-3 cm, ponieważ zwierzęta nie kopią. Warstwa drenażowa z keramzytu na dnie, oddzielona od podłoża włókniną, zapobiega zastojom wody.

TEMPERATURA

Lygodactylus kimhowelli potrzebuje 25-30 °C w dzień i 18-24 °C w nocy. Górny zakres odpowiada latu, a zimą temperatura nocna może spadać do 18-22 °C.

Gatunek uwielbia słońce i potrzebuje miejsca do wygrzewania o temperaturze 30-35 °C. Użyj spotu halogenowego lub małej lampy grzewczej i dobierz moc do wielkości terrarium, żeby małe terrarium się nie przegrzewało. Lampa grzewcza nie musi świecić przez cały dzień: latem wystarczą dwa do czterech okresów po 30-45 minut, a zimą dwa. Zawsze mierz temperaturę termometrem zarówno u góry, jak i na dole, i zapewnij chłodniejszą strefę, do której gekon może się wycofać.

WILGOTNOŚĆ I WODA

Zraszaj terrarium *Lygodactylus kimhowelli* raz lub dwa razy dziennie, najlepiej po roślinach, tak aby wilgotność w dzień wynosiła około 50-70 % i wzrastała w nocy do 70-85 %. Terrarium powinno jednak być raczej suche, trzeba unikać zastojów wody i stale mokrego podłoża. Dobre otwory wentylacyjne u góry zapewniają ruch powietrza.

Gekon pije krople z liści i korka i musi mieć codziennie dostęp do wody. Jedną dobę bez wody zniesie, ale trzeba uważać w gorące letnie dni i zwracać uwagę na to, gdzie stoi terrarium. Duża miska z wodą nie jest potrzebna.

OŚWIETLENIE I UVB

Lygodactylus kimhowelli jest aktywny w dzień i uwielbia słońce, więc nie wolno oszczędzać na oświetleniu. Zastosuj np. dwie świetlówki T5 o spektrum światła dziennego, najlepiej z udziałem UVA i UVB, oraz spot halogenowy jako punkt grzewczy. UVB jest zalecane, ale to, która strefa Fergusona odpowiada temu gatunkowi, nie zostało udokumentowane. Strefa 2 to ostrożny szacunek. Zapewnij gekonowi cień w części terrarium.

Światło włączaj na 14-16 godzin latem i 12-14 godzin zimą, najlepiej sterowane programatorem czasowym. Jeśli chcesz, możesz używać słabego oświetlenia nocnego przez maksymalnie cztery godziny. Poza tym w nocy ma być ciemno.

Czytaj więcej: Światło i UVB

ŻYWIENIE

Lygodactylus kimhowelli potrzebuje żywego pokarmu o rozmiarze, z którym sobie poradzi: małych świerszczy, szarańczy, much, strąkowców, larw barciaka, rybików, prosionków, mszyc, karaczanów i skoczogonków. Podawaj sześć do ośmiu małych owadów co drugi dzień; ta ilość dotyczy rodzaju ogólnie. Od czasu do czasu podawaj też papkę owocową, np. rozgniecionego banana lub owocowy posiłek dla niemowląt.

Suplementacja wapnia jest ważna i nie ma jednego rozwiązania. Oprószaj owady karmowe wapnem i witaminami, zawieś kość mątwy albo połóż w terrarium pokruszone skorupki jaj kurzych i puste skorupki po wyklutych gekonach. Niektóre zwierzęta wypluwają oprószone owady, więc zapewnij im kilka źródeł wapnia. Samice składające jaja zużywają dużo wapnia.

Małe zwierzęta powinny dostawać najmniejsze owady karmowe, a ilość pokarmu dla młodych nie została udokumentowana.

Czytaj więcej: Wapń, witaminy i suplementy

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

Lygodactylus kimhowelli jest terytorialny i może się stresować, gdy na zbyt małej przestrzeni jest zbyt wiele zwierząt. Samców nigdy nie wolno trzymać razem, ponieważ są bardzo terytorialne. Kilka samic zwykle może przebywać razem, ale trzeba to sprawdzić i być gotowym na ich rozdzielenie. Najczęściej trzyma się parę albo samca z jedną lub dwiema samicami.

Jest szybki i bardzo mały, nie nadaje się do brania na ręce. Te zwierzęta służą przede wszystkim do obserwacji i warto poświęcić czas na takie urządzenie terrarium, żeby gekony były aktywne i widoczne w świetle dziennym. Uważaj, żeby nie uciekły przy otwieraniu terrarium, i otwieraj je tylko na krótko podczas karmienia.

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

U *Lygodactylus kimhowelli* samca rozpoznaje się po wyraźnie ciemniejszym gardle, które z wiekiem ciemnieje, oraz po pogrubionej nasadzie ogona z dwiema kieszeniami hemipenisów. Samiec ma 10-11 porów przedkloakalnych i najczęściej widać z nich wydzielinę. Samica ma jaśniejsze, słabiej zaznaczone zabarwienie gardła i nie ma grubej nasady ogona. Wiele gekonów karłowatych osiąga dojrzałość płciową po 9-15 miesiącach, ale lepiej poczekać z łączeniem zwierząt w pary, aż skończą 14-18 miesięcy.

GODY I KOPULACJA

Lygodactylus kimhowelli rozmnaża się przez cały rok. Umieść samca i jedną lub dwie samice w terrarium odpowiedniej wielkości i pilnuj, żeby samiec nie przeganiał samic zbyt intensywnie. Potrzebnych jest kilka kryjówek, aby samice mogły od niego uciec.

Krótki okres zimowy z krótszym dniem świetlnym, 12-14 godzin, i nieco niższą temperaturą, 18-22 °C w nocy, korzystnie wpływa na rozród. Samice same robią też przerwy w składaniu jaj, zwykle od lipca do września i od grudnia do lutego.

SKŁADANIE JAJ I ZNIESIENIA

Samica *Lygodactylus kimhowelli* w okresie rozrodczym składa co cztery do sześciu tygodni 1-2 jaja wielkości około 5-6 mm. Najczęściej chowa je w pojemnikach po kliszach fotograficznych, rurkach bambusowych, bromeliach, między korą lub w sansewierii, a w innym wypadku na ziemi. Zapewnij więc kilka możliwych miejsc, np. małe pudełeczko z wilgotnym podłożem i otworem z boku.

Jeśli da się wyjąć jaja z terrarium, warto to zrobić, żeby nie zniszczyły ich inne zwierzęta. Przez cały sezon podawaj samicy dużo wapnia i małych owadów, a jeśli traci na wadze, przerwij rozród.

INKUBACJA

Ostrożnie przenieś jaja *Lygodactylus kimhowelli* do małego pojemnika z lekko wilgotnym podłożem i nie obracaj ich. Temperatura inkubacji właśnie dla tego gatunku nie została udokumentowana. 25-28 °C to szacunek odpowiadający ciepłemu inkubatorowi lub temperaturze w ciepłym terrarium. Wyklucie następuje po około 75-100 dniach.

Temperatura nie wydaje się mieć dużego wpływu na proporcję płci, ale zostało to słabo zbadane.

Czytaj więcej: Inkubacja jaj

ODCHÓW MŁODYCH

Młode *Lygodactylus kimhowelli* po wykluciu mierzą 13-14 mm. Potrzebują małego terrarium z dobrą wentylacją, wieloma kryjówkami i drobnym, lekko wilgotnym podłożem, a terrarium trzeba codziennie zraszać.

Podawaj najmniejsze owady karmowe, np. skoczogonki i muszki owocowe, oprószone wapnem, i zapewnij dostęp do wapnia w małej miseczce. Szczególne wymagania młodych właśnie tego gatunku nie zostały udokumentowane, więc opieka opiera się na tych samych warunkach co u dorosłych. Rozdziel młode, gdy zaczną przejawiać zachowania terytorialne.

Czytaj więcej: Zwierzęta karmowe: utrzymanie i hodowla

Zdrowie i częste błędy

U *Lygodactylus kimhowelli* udokumentowano niewiele chorób. Typowe błędy to:

- Za mało wapnia i witaminy D, zwłaszcza u samic składających dużo jaj. Prowadzi to do osłabienia kości. Zadbaj o wapń w pokarmie oraz w wolnym dostępie.
- Przegrzanie w gorące letnie dni lub w małym terrarium z mocną lampą.
- Zastoje wody i mokre podłoże, które powodują pleśń i problemy skórne.
- Problemy z linieniem i roztocza krwiopijne są znanymi problemami u gekonów karłowatych. Po linieniu sprawdzaj palce i koniec ogona.

Zdrowe zwierzę jest aktywne w świetle dziennym, ma jasne oczy i pełny ogon. Zgłoś się do weterynarza z doświadczeniem w leczeniu gadów, jeśli gekon traci na wadze, długo się ukrywa lub nie je.

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.